

РІВНІ СВІДОМОСТІ, ОСВІТА, ТВОРЧІСТЬ

У тезах розглянуто рівні свідомості та їх зв'язок з освітою, творчістю. Нашим сучасникам добре відомі три рівні свідомості, та мало хто знає будь-що про інші стани.

«Пізнай себе і ти пізнаєш весь світ». Все починається з людини, з її усвідомлення себе, життя, Всесвіту.

Свідомість — це відображення «частини нашої особистості: потоку відчуттів, образів, думок, почуттів і бажань, доступних нашому спостереженню, аналізу і оцінці» [2]. «**Свідомість** є усвідомлення нашої розумової і/або фізичної діяльності» [4]. Згідно ведичній психології, існує сім станів свідомості [1], що різняться рівнем сприйняття, усвідомлення, активності:

1. глибокий сон;
2. сон з сновидіннями;
3. бадьорий стан;
4. трансцендентальна свідомість;
5. космічна свідомість;
6. божественна свідомість;
7. свідомість єдності.

Кожному стану свідомості відповідає свій стан фізіології.

1. **Глибокий сон.** Відносна відсутність сприйняття себе і довкілля. Відносна відсутність спрямованості на себе.

2. **Сон з сновидіннями.** Ілюзорне переживання себе і довкілля. Обмежена спрямованість на себе.

3. **Бадьорий стан.** Збуджені рівні розумової діяльності і поверхнева оцінка довкілля. Глибинна істинна природа свідомості, яка не пробуджена, закрита рівнями мислення, дії і сприйняття. Усвідомлення розділене на того, хто пізнає, те, що пізнається, і процес пізнання.

4. **Трансцендентальна свідомість.** Думки й сприйняття трансцендуються (виходять за межі свідомості і підсвідомості). Той, хто пізнає, те, що пізнається, і процес пізнання сходяться в самонаправленій чистій свідомості самої людини. Це прямий досвід Абсолюту (чистого Буття, Вічності, Нескінченності) — квантового поля, джерела всіх законів природи, джерела пам'яті про все, безмежного поля творчості, поля всіх можливостей [5, 7].

5. **Космічна свідомість.** Трансцендентальна свідомість, само-направлена чиста свідомість постійно підтримується і все більше входить в повсякденну діяльність, в стани сну і бадьорості.

6. **Божественна свідомість.** Сприйняття найтонших якостей об'єктів. Залишається незначна грань між самонаправленою природою свідомості того, хто пізнає, і об'єктами, що пізнаються.

7. **Свідомість єдності.** Розум і тіло досягають рівня довершеної чистоти, потоншення і інтеграції. Відчуття розділення, подій і часу природньо поступається місцем взаємозв'язку всередині цілого. Все має єдину природу, все — єдине.

Освіта. Синонімами цього слова є пізнання, творче розкриття здібностей, новий рівень свідомості і розуміння.

Творчість є особливим, вищим станом свідомості [2] — це результат потреби у вираженні свого внутрішнього змісту, особливе цілісне світосприйняття. Учень — суб'єкт творчості, а не просто об'єкт педагогічного впливу. Ще Л. М. Толстой показав, **що головне в творчості учня йде від нього самого, а не вкладається вчителем ззовні** [8]. Тобто одна з головних задач педагога — допомогти учню розкрити його здібності, його повний внутрішній творчий потенціал.

Психологи дослідили, що в процесі взаємодії людей від 60 % до 80 % комунікацій (свідомо і підсвідомо) здійснюється за рахунок невербальних засобів вираження (відчуття, рухи). Саме невербальна взаємодія і є одним з найефективніших методів навчання [6].

Вищі більш тонкі і потужні стани свідомості, те, що в психології називають **надсвідомість** (механізм творчої інтуїції) [2, 4], більшість людей відчували в окремі моменти свого життя — це стани натхнення, творчості, переповнення щастям, великою любов'ю. Саме в таких станах здійснюються відкриття, створюються шедеври.

Навчання здійснюється через свідомість. Розвиток свідомості не можливий лише на логічному рівні сприйняття і осмислення інформації. Знання про чисту свідомість, джерело всього, що існує, лежать поза діапазоном вивчення традиційних наук. Саме джерело живить, тому для завершеності кожної області знання необхідно вивчати це джерело і оживляти його в своїй свідомості. Розширення усвідомлення Абсолюту, розвиток свідомості, підйом на більш високий тонкий рівень сприйняття здійснюється за допомогою технологій свідомості [5, 7]. Ці дуже прості і природні техніки дозволяють людині:

— звільняти нервову систему від стресів, навіть таких глибоких, що не проходять під час звичайного сну,

— налагоджувати контакт з джерелом, з якого все відбувається, з полем чистої свідомості, оживляти потужний шар внутрішнього творчого потенціалу, таким чином одержуючи підтримку природи,

— привносити більше рівноваги, задоволення і щастя в своє життя.

Результати відповідних досліджень наведені в [3, 7].

Розвиток свідомості, пробудження творчого потенціалу дає більш глибоке розуміння природи речей і разом з традиційним навчанням робить освіту повною, а майбутнього фахівця більш впевненим, продуктивним і успішним у житті.

Література

1. *Александр Ч. Н., Бойер Р. У.* Семь состояний сознания. Перевод с англ. — «Modern Science and Vedic Science», 1988.
2. *Ассаджоли Р.* Психосинтез: теория и практика. М.: REFL-book, 1994.
3. *Базилевич М. Д.* Технології свідомості та проблеми сучасної освіти. Збірник матеріалів 4-ої міжнародної науково-практичної конференції: На порозі нової доби: актуальні моделі освіти та здоров'я. КПІ, 27-29.05.2004 р. — С. 4—5.
4. *Блум Ф., Лейзерсон А., Хофстедтер Л.* Мозг, разум, поведение. М.: Мир, 1988.
5. *Махариши Махеш Йоги.* Наука бытия и искусство жития. Трансцендентальная медитация, М., 2000.
6. *Пиз Алан.* Язык телодвижений. М.: Ай Кью, 1995.
7. *Роберт Ротх.* Трансцендентальная медитация. М.: ВУМ, 1994.
8. *Л. Н. Толстой* о литературе. М., 1955.

І. А. Балягіна, старш. викл.,
кафедра педагогіки та психології

РОЗРОБКА ТВОРЧИХ ПРОЕКТІВ ЯК ВАЖЛИВИЙ ЕЛЕМЕНТ ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

У сучасних умовах, умовах розвитку суспільства нового тиру, національна доктрина розвитку освіти в Україні дозволяє виявити наступні тенденції:

— значимість освіти як для індивідів, так і для суспільства;